

A Kúria a dr. Szeszák Gyula ügyvéd által képviselt felperesnek a .. jogtanácsos által képviselt Hajdú-Bihar Megyei Rendőr-főkapitányság alperes ellen kártérítés iránt a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság előtt 6.P.21.162/2010. számon megindított és a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.147/2011/7. számú jogerős közbenső ítéletével befejezett perében az alperes által 27. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán meghozta a következő

k ö z b e n s ő í t é l e t e t :

A Kúria a jogerős közbenső ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 10.000 (tízezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Ez ellen a közbenső ítélet ellen jogorvoslatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes keresetében államigazgatási jogkörben okozott vagyoni és nem vagyoni kára megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Keresetét arra alapította, hogy az alperes szolgálatában álló rendőrök által 2007. május 7-én fogatosított intézkedés során történt bántalmazás következtében fia elhunyt.

A másodfokú bíróság közbenső ítéletével helybenhagyta az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét, amely megállapította, hogy az alperest 70 %-os mértékű kártérítési felelősség terheli a felperes .. nevű gyermekének 2007. május 2-i elhalálozásával okozati összefüggésben, a felperesnél bekövetkezett vagyoni és nem vagyoni károkért. Úgy rendelkezett, hogy mindegyik fél viseli saját másodfokú költségét.

A jogerős ítélet által megállapított releváns tényállás szerint 2007. május 2-án az alperes bevetési alosztályán szolgálatot teljesítő rendőrök előzetes felderítést követő akcióban a ..sz.

előtt elfogtak két személyt jelentős mennyiségű kábítószer birtoklásának alapos gyanúja miatt. Felmerült ennek során a felperes gyermekének, ..nak az érintettsége is, aki az ingatlan III. emelet 19. számú lakásában tartózkodott. Az intézkedő rendőrök számára az ajtót .. többszöri felszólítás ellenére sem nyitotta ki, ezért azt betörték. Ekkor .. a III. emeleti lakás francia erkélyén keresztül, a korlátba kapaszkodva menekült, majd átugrott a II. emeleti erkély felé, annak korlátját elkapta, és ugyanezzel a módszerrel az I. emeleti erkélyre ugrott, ahonnan a földre esett, majd a Laktanya utca felé futott. A rendőrök több száz méteren keresztül üldözték. Amikor elfogták, megbilincseltek a kábítószer hatása alatt álló, kisportolt, erős fizikumú személyt, aki mindvégig kirívóan agresszív ellenállást tanúsított. Elfogásához három beosztott együttes közreműködése volt szükséges. Ezt követően a szolgálati gépjárműbe ültették, ahol rosszullétre panaszkodott, ezért 13 óra 6 perckor mentőt hívtak hozzá. A mentő 13 óra 20 perckor érkezett a helyszínre, majd 13 óra 50 perckor a .. Kórházba szállították, ahol a kivizsgálás során 14 óra 46 perckor elhalálozott, a jobb oldali halántéktájon elszenvedett 4x7 cm-es, benyomatos koponyacsont-törést előidéző sérülés következtében.

Az elsőfokú közbenső ítélet meghozatalát követően a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 8.B.560/2008/31. szám alatti ítéletében .., .., .. és .. vádlottakat a társtettesként elkövetett, halált okozó testi sértés büntettének vádja alól felmentette. Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította, hogy a néhai halálához vezető sérülést a három vádlott közül egyikük okozta, bántalmazási szándékkal, de az ő kiléte nem volt felderíthető, ez pedig valamennyi vádlott felmentéséhez vezetett. A felperes, mint pótmagánvádló az ítélet ellen fellebbezéssel élt.

Az ítélet tábla a felperes fellebbezésében foglaltakkal szemben megállapította, hogy nem csak a halálos sérülés okozása pillanatának, hanem az ahhoz vezető eseménynek, a menekülésnek is jelentősége van, azt a maga folyamatában kell vizsgálni anélkül, hogy abból önkényesen, egy adott momentumot kiragadnának. A néhai ki akarta vonni magát a rendőri intézkedés alól, menekült, és a földre kerülésekor ellenállt, ami megalapozta a kényszerintézkedés jogszerű alkalmazását. Ilyen ellenállás hiányában a halálhoz vezető sérülés okozására sem került volna sor, ezért a néhai kétség kívül közrehatott a halálos eredmény bekövetkezésében.

A kártérítési felelősség konjunktív feltételeinek hiánya nem állapítható meg amiatt, hogy a néhaival szemben jogszerűen alkalmaztak kényszerintézkedést, mivel nem önmagában ez a körülmény, hanem az alkalmazás módja, a halálos koponyasérülés okozása, nagy erővel a néhai alátámasztott fejére történő térdelés, mint szakszerűtlen intézkedés alapozta meg az alperes kártérítési

felelősségét.

Az Egészségügyi Tudományos Tanács (ETT) szakvéleménye alapján aggálymentesen megállapíthatónak tartotta, hogy a koponyasérülés a néhai földre történő lerántását követően, de még a mentők kiérkezése előtt, azaz a rendőrök által alkalmazott kényszerintézkedés során, azzal közvetlen okozati összefüggésben keletkezett, ez pedig az alperes Ptk. 348. § (1) bekezdés szerinti felelősségét megalapozta.

A jogerős közbenső ítélet ellen az alperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, amelyben elsődlegesen annak hatályon kívül helyezését és a kereset elutasítását kérte, másodlagosan a kártérítési felelősség mértékének 50-50 %-os megállapítását indítványozta.

Jogi álláspontja szerint a Ptk. 339. § (1) bekezdése szerinti konjunktív feltételek nem állnak fenn a kártérítési felelősség megállapításához. Előadta, hogy az intézkedés alá vont személy kifejezetten erős fizikumú volt, aki elfogásakor kábítószer hatása alatt állt. Elfogása és megbilincselése során folyamatosan fizikai erejét kihasználó és kirívóan agresszív ellenállást tanúsított, megbilincselését a három beosztott együttes közreműködésével és fizikai igénybevételeivel lehetett csak elérni.

Hivatkozott a rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (Rtv.) 17. § (2) bekezdésére. Álláspontja szerint az alperes fellépése arányos volt a néhai ellenállásának mértékével.

Előadta, hogy a rendőrök a kényszerítőeszközök alkalmazása követelményének eleget tettek, az ellenszegülés megtörését követően ..t gépjárműbe ültették, és miután rosszullettire hivatkozott, részére mentőt hívtak, kérésére inni adtak.

A parancsnoki kivizsgálás és a Debreceni Nyomozó Ügyészség megállapítása szerint is a rendőrök intézkedése jogszerű volt. Ezért sérelmezte, hogy a büntetőeljárásban keletkezett, jogellenességet kizáró határozatok a polgári eljárás során közömbösek, mivel a bűncselekményi tényállás megvalósulásának is feltétele, hogy a rendőr a rá vonatkozó jogszabályt megsértse.

Amennyiben az ügyben eljáró bíróságok jogszerűnek tekintették a rendőri intézkedéseket az intézkedés megkezdésétől annak befejezéséig tartó periódust, akkor a kártérítési felelősség konjunktív elemei nem valósultak meg. Hivatkozott arra, hogy az ügyben eljáró bíróságok is azt állapították meg: a halálos eredmény a felperes fiának felróható magatartása miatt következett be, a rendőri intézkedés az ellenszegüléssel volt arányban. Tehát az intézkedő rendőrök úgy jártak el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható magatartás, intézkedésük ezért arányos volt.

Az eljárás alá vont személy ezzel ellentétben nem úgy járt el a kárelhárítás-kárenyhítés érdekében, ezért a kár bekövetkeztéért az alperest felelősség nem terheli. Hivatkozott a PK. 36. sz.

állásfoglalásra és a Ptk. 340. § (1) bekezdésére. Hangsúlyozta, hogy a néhai nem a rendőri intézkedés során halt meg, hanem abból kifolyólag szerzett sérülés következményeként, mely jogkövető magatartása mellett nem következett volna be. A halálos eredmény bekövetkezte vonatkozásában született ETT szakvélemény csak egy bizonyos valószínűségi fokozatot fogalmaz meg arról, hogyan keletkezett a sérülés. Ez azonban nem nyert minden kétséget kizáró bizonyítást.

A felperes csatlakozó felülvizsgálati kérelmében a jogerős közbenső ítélet megváltoztatását és az alperes károkozásának 100 %-os mértékben való megállapítását kérte.

Jogi álláspontja szerint az alkalmazott kármegosztás ellentétes a Ptk. 340. § (1) bekezdésében és a PK. 36. sz. állásfoglalásban foglaltakkal.

Megállapítható, hogy az intézkedő rendőrök egyike megszegte azt - az intézkedés elszenvető személy magatartásától független - tilalmat, hogy a földre kényszerített személy fejére tilos rátérdelni a további ellenállás megtörése vagy a bilincselés végrehajtása érdekében.

Sérelmezte, hogy az ügyben eljáró bíróságok nem vették figyelembe az intézkedő rendőr vonatkozásában kötelező magatartási szabályt, és nem vetették egybe a rendőrségi törvény rendelkezésével. Az Rtv. szerint amennyiben az intézkedés körülményei lehetőséget nyújtanak rá, kerülni kell a sérülés okozását, még inkább az élet kioltását. Hivatkozott arra, hogy a néhai üldözői kellő rendőri tapasztalatokkal és kiváló testi adottságokkal bíró, erőfölényben levő személyek voltak.

A felperes megítélése szerint az ETT véleménye által meghatározott sérülés egyszerű rátérdeléssel nem okozható.

Tévesnek tartotta, hogy a büntető ítéletek a néhai magatartását és a rendőrök intézkedését egészében vizsgálják.

Vitatta a jogerős ítélet felróhatósággal kapcsolatos álláspontját.

Felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős közbenső ítélet felülvizsgálati kérelmével nem érintett részének hatályában való fenntartását kérte.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében hivatkozott a Debreceni Ítéltábla 2011. október 26-án kelt Bf.II.587/2011/5. sz. végzésére, amely a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasította. E határozat megállapította, hogy az ETT szakvéleményeket felülvéleményező jogköre 2003. július 1-jével megszűnt, ezért nem élvez elsőbbséget a szakvélemények sorában. Emiatt erre alapítottnak jogsértő a rendőrség kártérítési felelősségének megállapítása.

Tehát a sérülés bekövetkezésének oka és körülményei nem nyertek bizonyítást ahhoz, hogy a kártérítési felelősség megállapítható

legyen.

A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint alaptalan.

A Pp. 206. § (1) bekezdése értelmében a bíróság a tényállást a felek előadásának és a bizonyítási eljárás során felmerült bizonyítékoknak egybevetése alapján állapítja meg, a bizonyítékokat a maguk összességében értékeli és meggyőződése szerint bírálja el.

A bizonyítékok mérlegelése akkor jogszabálysértő, ha a bíróság a bizonyítékokból okszerűtlen, logikailag ellentmondásos következtetésre jut, vagy iratellenes megállapítást tesz.

A jogerős közbenső ítélet a perben rendelkezésre álló bizonyítékok okszerű mérlegeléssel állapította meg, hogy az alperes az alkalmazottai által elkövetett jogsértésből eredő, felperesnél bekövetkezett károk megtérítéséért 70 %-os arányban felelősséggel tartozik.

Az ügyben eljáró bíróságok a peradatok, különösen az ETT szakvéleményének és a tanúvallomásoknak helytálló, logikai ellentmondástól mentes értékelésével jutottak arra a következtetésre, hogy a felperes fiának halálát eredményező sérüléseket a rendőrök az elfogás érdekében tett intézkedés foganatosításakor okozták. Ezért a bizonyítékok felülmérlegelésére a felülvizsgálati eljárásban nincs lehetőség.

Tényként állapítható meg, hogy .. menekült az őt elfogni szándékozó rendőrök elől, majd komoly ellenállást tanúsított, azonban támadó, fenyegető módon nem lépett fel velük szemben. Az elfogás során a bilincseléskor a rendőrök olyan sérülést okoztak ..ának, amely következtében elhunyt. Az alperes alkalmazottai e szabálytalan magatartásukkal kárt okoztak, ezért jogellenesen jártak el. Ezért téves a felülvizsgálati kérelem érvelése, amely szerint az alperes terhére jogellenes magatartás nem állapítható meg.

Alaptalanul hivatkozott az alperes az intézkedés jogszerűségének alátámasztásaként arra, hogy a rendőrök fellépése az elhunyt ellenállásával arányos volt.

Az Rtv. 15. § (1) bekezdése értelmében a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. A (2) bekezdés szerint több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár. A 17. § (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a rendőri intézkedés során a kényszerítő eszközök alkalmazása esetén lehetőleg kerülni kell a sérülés okozását, az emberi élet kioltását.

Az alperes állításával szemben .. agresszív ellenszegülésének leküzdése, elfogása és megbilincselése során a már földre vitt

személynek a nagy erőfölényben levő rendőrök részéről végrehajtott, szakszerűtlen intézkedéssel okozott olyan sérülése esetén, amely rövid időn belül halálhoz vezet, nem tekinthető arányosnak a kényszerintézkedés alkalmazása.

A büntető eljárásban hozott ítélettől függetlenül a rendelkezésre álló adatok alapján a Pp. 206. § (1) bekezdése szerinti mérlegeléssel ez jogszabálysértés nélkül megállapítható.

A Pp. 4. § (1) bekezdése értelmében a bíróságot határozatának meghozatalában más hatóság döntése vagy a fegyelmi határozat, illetve az azokban megállapított tényállás nem köti. A (2) bekezdés szerint ha jogerősen elbírált bűncselekmény vagyoni jogi következményei felől polgári perben kell határozni, a bíróság a határozatában nem állapíthatja meg, hogy az elítélt nem követte el a terhére rótt bűncselekményt.

E rendelkezésből következően a polgári per bírósága csupán azt nem állapíthatja meg, hogy a büntető bíróság által jogerősen elítélt személy nem követte el az ítéletben terhére rótt bűncselekményt. Ezért az alperes megalapozatlanul támadta a jogerős ítéletet amiatt, hogy a büntető eljárásban meghozott, az intézkedés jogellenességét kizáró határozatokat nem értékelte.

A felülvizsgálati eljárásban hivatkozott, a büntető eljárásban született másodfokú határozat pedig a Pp. 275. § (1) bekezdése alapján nem volt figyelembe vehető.

A jogellenes magatartással okozati összefüggésben álló kárért az alperes a Ptk. 349. § (1) bekezdése és a Ptk. 339. § (1) bekezdése alapján köteles helytállni.

A Ptk. 340. § (1) bekezdése értelmében a károsult maga viseli a kárnak azt a részét, ami abból származott, hogy az általában elvárható magatartást elmulasztotta. A jogellenes károkozótól kárának megtérítését csak ezt meghaladó részben követelheti.

Téves a felperes csatlakozó felülvizsgálati álláspontja, mely szerint a Ptk. 340. § (1) bekezdése nem alkalmazható.

Amennyiben a károsult oldalán van felróható közrehatás, az a károkozó felelősségét csökkenti. A károsodáshoz vezető folyamatból nem ragadható ki egyetlen mozzanatként a néhainak okozott sérülés, hanem a halált eredményező, a néhai és a rendőrök cselekvőségét is magában foglaló, teljes cselekménysort kell vizsgálni.

Az Rtv. 19. § (1) bekezdése szerint a jogszabályi előírások végrehajtását szolgáló rendőri intézkedésnek - ha törvény vagy nemzetközi megállapodás másként nem rendelkezik - mindenki köteles magát alávetni, és a rendőr utasításának engedelmeskedni. A (2) bekezdés kimondja, hogy a rendőr jogszerű intézkedésének való ellenszegülés esetén az e törvényben meghatározott intézkedések és kényszerítő eszközök alkalmazhatók.

Megállapítható, hogy a rendőrök magatartását a néhai viselkedése

váltotta ki, amely miatt el kellett járniuk vele szemben. A felperes fiának az a magatartása, hogy a jogszerű rendőri intézkedésnek nem tett eleget, majd az elfogása során mindvégig aktív, ellenszegülő magatartást tanúsított, úgy értékelhető, hogy a kár elhárítása érdekében általában elvárható magatartást elmulasztotta.

A néhai önhibája tehát részben kizárja az alperes felelősségét, ugyanakkor az egyedül menekülő néhai felelősségének aránya nem lehet azonos a vele szemben többségben és lényeges erőfölényben lévő rendőrökével.

Így a jogerős közbenső ítélet helytállóan értékelte a felek közrehatásának mértékét oly módon, hogy az alperesé a jelentősebb. Ezért jogszabálysértés nélkül állapította meg a kármegosztás arányát az alperesre nézve terhesebben, 70-30 %-os arányban.

Mindezek alapján a Kúria a jogerős közbenső ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése szerint hatályában fenntartotta.

A Pp. 81. § (1) bekezdése és a 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3. § (3) és (5) bekezdése szerint kötelezte az alperest a felperes jogi képviselőjének ellátásával felmerült felülvizsgálati eljárási költség megfizetésére.

A felperes személyes költségmentessége és az alperes személyes illetékmentessége (Itv. 5. § (1) bekezdés c) pontja) folytán a le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján az állam viseli.

Budapest, 2012. január 25.

Dr. Mészáros Mátyás sk. a tanács elnöke, Böszörményiné dr. Kovács Katalin sk. előadó bíró, Dr. Kovács Zsuzsanna sk. bíró

A kiadmány hitelével:

Vné

tisztviselő